Lietas Nr. A420182116
Lietas arhīva Nr. A42-01821-16/11

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2016. gada 11. oktobrī

Administratīvā rajona tiesa
tiesnese Inga Putra,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu par administratīvā akta izdošanu, uzliekot pienākumu Rīgas bāriņtiesai pārtraukt /pers. B/ aizgādības tiesības pār nepilngadīgo /pers. C/ un uzdodot Rīgas bāriņtiesai atlīdzināt pieteicējai morālo kaitējumu 400 000 *euro*.

Aprakstošā daļa

[1] 2015. gada 22. decembrī Rīgas bāriņtiesā saņemts /pers. A/ iesniegums, kurā viņa lūdz pārtraukt /pers. B/ meitas /pers. C/ aizgādības tiesības. Lūgums pamatots ar to, ka ilgstošā laika periodā konstatēti atkārtoti būtiski bērnu tiesību pārkāpumi, tostarp regulāra emocionāla vardarbība, kā arī fiziska ietekmēšana no tēva puses. Turklāt /pers. B/ liedz meitai tikties ar pieteicēju jau vairākus gadus.

Rīgas bāriņtiesa, izskatot pieteicējas iesniegumu, 2016. gada 24. februārī pieņēma lēmumu Nr. 1-6/382 (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) atteikt pārtraukt /pers. C/ aizgādības tiesības /pers. B/.

[2] Pieteicēja vērsusies tiesā ar pieteikumu, lūdzot pārtraukt /pers. B/ pār meitu aizgādības tiesības, kā arī piedzīt no Rīgas bāriņtiesas par labu pieteicējai morālo kompensāciju 400 000 *euro*. Pieteikumā norādīts, ka bāriņtiesa ir pārkāpusi neskaitāmus likumus, tostarp Bērnu tiesību aizsardzības likuma normas, neievērojot bērna tiesības. Turklāt bāriņtiesa nav ņēmusi vērā atkārtoti visus riskus.

[3] Rīgas bāriņtiesa rakstveida paskaidrojumos pieteikumu neatzīst un lūdz to noraidīt. Uzskata pieteikumu par nesaprotamu, jo no pieteicējas norādītā nevar saprast nedz viņas argumentus pret pārsūdzēto lēmumu, nedz viņas viedokļa pamatojumu, jo pieteikumā nav norādīts, kā izpaužas pārsūdzētā lēmuma nepareizība.

Pieteicēja uzskata, ka bāriņtiesa, pieņemot pārsūdzēto lēmumu, ir pārkāpusi normatīvajos aktos noteiktās bērnu tiesības, taču, nepaskaidro, kādas bērna tiesības ir pārkāpis /pers. B/, un uz kāda pamata bāriņtiesai ir jāliedz bērnam tiesības uzaugt abu vecāku ģimenē un būt abu vecāku aizgādībā. Bāriņtiesas ieskatā, pieteicējas rīcība, t.i., nepamatoti lūdzot bāriņtiesai pārtraukt nepilngadīgās /pers. C/ aizgādības tiesības /pers. B/, pamatojoties uz savu subjektīvo viedokli un personisko aizvainojumu, ir vērsta uz bērna interešu būt abu vecāku aizgādībā apdraudējumu un bērna pilnvērtīgas un harmoniskas attīstības apdraudējumu, nevis uz bērna interešu aizsardzību.

Izvērtējot lietā esošos materiālus kopsakarā, secināja, ka nepastāv Civillikuma 203. panta pirmajā un trešajā daļā norādītie priekšnoteikumi /pers. C/ aizgādības tiesību pārtraukšanai bērna tēvam.

Ņemot vērā sarežģīto ģimenes situāciju šķiršanās laikā (jo īpaši apstākļi, ka abiem vecākiem pat bija nepieciešams pārtraukt bērna aizgādības tiesības) un turpmāko ģimenes situācijas attīstību un katra vecāka lomu bērna interešu nodrošināšanā, bāriņtiesa secināja, ka /pers. B/ izprot bērna vajadzības, spēj nodrošināt bērnam piemērotus dzīves apstākļus un piemērotu vidi bērna harmoniskajai attīstībai. Savukārt mātes darbības un viņas pieteikums liecina par pretējo. Bāriņtiesa saskaņā ar normatīvajos aktos noteikto pieņēma pamatotu lēmumu, prioritāri nodrošinot bērna interešu un tiesību aizsardzību.

Turklāt meita pati norādījusi, ka tēva ģimenē notiek strīdi par sadzīviskām lietām, taču viņa tēva ģimenē jūtas labi un arī turpmāk vēlas dzīvot kopā ar tēvu. /pers. B/ rūpējas par viņu, pērk apģērbu un dod kabatas naudu, kā arī atbalsta bērna saskarsmi ar māti.

Attiecībā uz lūgumu atlīdzināt morālo kaitējumu, norāda, ka pieteicēja neapšaubāmi izjūt emocionālus pārdzīvojumus sakarā ar ģimenē izveidojušos situāciju, taču, bāriņtiesa vērš uzmanību, ka minētie pārdzīvojumi ir saistīti nevis ar bāriņtiesas darbībām un pārsūdzēto lēmumu, bet ar pieteicējas nespēju kritiski izvērtēt pastāvošu situāciju un pilnvērtīgi iesaistīties meitas audzināšanā, nevis ilgstoši iesaistīt dažādas institūcijas ģimenes problēmu risināšanā. Līdz ar to nepastāv cēloņsakarība starp pārsūdzēto lēmumu un bāriņtiesas iepriekš pieņemtajiem lēmumiem, kuri ar tiesas nolēmumiem atzīti par tiesiskiem, un pieteicējas emocionāliem pārdzīvojumiem.

[4] Trešā persona /pers. B/ rakstveida paskaidrojumos pieteikumu neatzīst un lūdz to noraidīt. Norāda, ka pārsūdzētais lēmums ir pamatots un atbilstoši argumentēts, turklāt tas pieņemts atbilstoši bērna interesēm. Neviens no pārsūdzētajā lēmumā norādītajiem atzinumiem (psihologa, sociālā dienesta, ģimenes ārsta, skolas, bāriņtiesas) nenorāda uz to, ka /pers. B/ būtu jāpārtrauc aizgādības tiesības.

Pieteicējas izteiktie iebildumi un aprakstītā situācija iesniegumā bāriņtiesai ir nepatiesa, kas nav pamatota ar faktiskajiem apstākļiem, bet balstīta uz pieteicējas emocijām.

Papildus norāda, ka meita jau vairākus gadus dzīvo pie /pers. B/, kur jūtas emocionāli un fiziski droši, bērnam tiek nodrošināts viss nepieciešamais. Pieteicēja nepiedalās bērna audzināšanā un vajadzību nodrošināšanā. Turklāt pieteicēja apzināti kaitē bērna interesēm, iesaistot meitu strīdos ar /pers. B/.

[5] Lietā trešās personas statusā atbildētājas pusē bez pastāvīgiem prasījumiem pieaicināta pieteicējas meita /pers. C/, kurai tiesa iecēlusi sevišķo aizbildni – /pers. D/.

/pers. D/ rakstveida paskaidrojumos pieteikumu uzskata par nepamatotu, norādot, ka pārsūdzētais lēmums pieņemts bērna interesēs.

Aizbildnes ieskatā /pers. C/ ir tādā vecumā, kad viņai nav vajadzīga /pers. B/ īpaša palīdzība saskarsmes tiesības īstenošanā ar māti. Turklāt jāņem vērā, ka Civillikums paredz bērna tiesības, nevis pienākumu uzturēt personiskas attiecības un tiešus kontaktus ar vecākiem (saskarsmes tiesība). Vadoties pēc meitenes teiktā, tēvs viņai neliedz tikties ar māti, gluži pretēji tēvs mudina piezvanīt mammai un tikties; meitene pati ne vienmēr vēlas tikties ar mammu. Turklāt lietā nav dokumentu, kas norādītu uz radušos kaitējumu bērnam saistībā ar to, ka, iespējams, netiek pilnvērtīgi realizēta ar tiesas spriedumu noteiktā saskarsmes kārtība. Lietā nav arī dokumentāra apliecinājuma tam, ka attiecīgais tiesas spriedums netiek pildīts. /pers. C/ jūtas apmierināta, ikdienā dzīvojot pie tēva, arī turpmāk vēlas patstāvīgi dzīvot pie tēva. Meitas ieskatā tētis tiek galā ar viņas aprūpes pienākumu pildīšanu. Atsevišķas problēmas, uz kurām meitene norāda, piemēram, sadzīviski strīdi, nesaskaņas ar tēva sievu, iespējams risināt, nepārtraucot aizgādības tiesības tēvam, kā arī vajadzības gadījumā sadarbojoties ar sociālo dienestu, izmantojot attiecīgu speciālistu (psihologa, psihoterapeita) pakalpojumus.

/pers. C/ ir spējīga skaidri formulēt savu viedokli par situāciju ģimenē, savstarpējām attiecībām ar vecākiem un to, kādā kvalitātē tēvs veic meitenes aprūpi. Līdz ar to uzskata, ka /pers. C/ viedoklis izskatāmā jautājuma ietvaros ir vērā ņemams un vērtējams kopsakarā ar citu lietā iegūto informāciju.

/pers. D/ 2016. gada 18. maijā ir tikusies ar /pers. C/ un uzklausījusi tās viedokli. Ievērojot bērna intereses, tiesa noteikusi ierobežojumu /pers. A/ iepazīties ar šīs sarunas gaitā noskaidroto informāciju.

[6] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 112.[1] panta pirmo daļu administratīvās lietas izskatīšana notiek rakstveida procesā bez tiesas sēdes, ja likumā nav noteikts citādi. Tā kā pieteicēja saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 112.[1] panta ceturto daļu nav izteikusi lūgumu skatīt lietu mutvārdu procesā un ņemot vērā, ka lietā esošie pierādījumi ir pietiekami, tiesa atbilstoši Administratīvā procesa likuma 112.[1] panta pirmajai un ceturtajai daļai lietu izskata rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[7] Tiesa, izvērtējot lietas apstākļus un lietā esošos pierādījumus kopsakarā ar procesa dalībnieku rakstveida paskaidrojumiem, secina, ka pieteikums nav pamatots.

[8] Tiesa sākotnēji pēc savas iniciatīvas precizē pieteikuma priekšmetu.

Administratīvā lieta ir ierosināta par administratīvā akta izdošanu, uzliekot pienākumu bāriņtiesai pārtraukt /pers. B/ aizgādības tiesības pār /pers. C/. Taču no Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta atziņām līdzīgās lietās izriet, ka šāds prasījuma priekšmets pārsniedz administratīvās tiesas kompetenci.

Saskaņā ar Bāriņtiesu likumu tikai bāriņtiesas kompetencē ir lemt par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākam. Bāriņtiesa, lemjot aizgādības tiesību jautājumu, vērtē visus lietā noskaidrotos faktus, vai tie ir atzīstami par pamatu aizgādības tiesību pārtraukšanai vai atjaunošanai, ka arī vērtē bērnu intereses katrā konkrētā situācijā. Tādējādi iestādes novērtējums attiecas uz konkrētu neatkārtojamu situāciju, kur iestāde dod personas novērtējumu konkrētā situācijā. Tiesa šo novērtējumu pēc būtības nevar pārbaudīt, jo tā ir iestādes novērtējuma brīvība. Tiesa var pārbaudīt, vai iestāde ir piemērojusi pareizās tiesību normas, vai pareizi tās tulkojusi, vai lēmums pieņemts atbilstoši procesuālā taisnīguma principam un vai tas nav patvaļīgs, proti, vai no lēmumā norādītajiem faktiem izriet bāriņtiesas izdarītais secinājums u.tml. Ja tiesa lemtu par nepieciešamību izdot administratīvo aktu par aprūpes tiesību atņemšanu vecākam, tiesai būtu jākonstatē un jāvērtē faktiskie un tiesiskie apstākļi uz sprieduma taisīšanas brīdi, proti, tas būtu tiesas pašas novērtējums valsts pārvaldes vērtējuma vietā, nevis iestādes darbības tiesiskuma pārbaude. Savukārt tiesas funkcija ir kontrolēt valsts pārvaldes darbības tiesiskumu, nevis valsts pārvaldes vietā pieņemt lēmumu (*skat. Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2012. gada 5. novembra sprieduma lietā Nr. SKA-489/2012 11. punktu)*.

Kaut arī minētajā spriedumā ir runa par aprūpes tiesību atņemšanu, minētās atziņas tieši attiecināmas arī uz aizgādības tiesību pārtraukšanu.

Līdz ar to tiesa uzskata, ka lietā, pirmkārt, ir pārbaudāms pārsūdzētā lēmuma tiesiskums, otrkārt, izlemjams jautājums par pienākuma uzlikšanu bāriņtiesai atkārtoti izvērtēt jautājumu par aizgādības tiesību pārtraukšanu /pers. B/. Attiecībā uz administratīvā akta izdošanu, tiesa norāda, ka tiesa nevar uzlikt pienākumu bāriņtiesai izdot konkrēta satura administratīvo aktu, taču bāriņtiesai, atkārtoti vērtējot jautājumu par aizgādības tiesību pārtraukšanu, ir jāņem vērā spriedumā konstatētie fakti un to juridiskais vērtējums.

[9] Bāriņtiesa, pamatojoties uz pieteicējas 2015. gada 22. decembra iesniegumu (*lietas 6. lapa*), ierosināja lietu par nepilngadīgās /pers. C/ aizgādības tiesību pārtraukšanu /pers. B/. Iesniegumā pieteicēja norādīja, ka ilgstošā laika periodā konstatēti atkārtoti būtiski bērnu tiesību pārkāpumi, tostarp regulāra emocionāla vardarbība, kā arī fiziska ietekmēšana. /pers. B/ ģimene liedz meitai tikties ar pieteicēju jau vairāku gadu garumā.

[10] Bāriņtiesu likuma 22. panta pirmā daļa noteic, ka bāriņtiesa lemj par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākam, ja: 1) ir faktiski šķēršļi, kas liedz iespēju aprūpēt bērnu; 2) bērns vecāka vainas dēļ atrodas veselībai vai dzīvībai bīstamos apstākļos; 3) vecāks ļaunprātīgi izmanto savas tiesības vai nenodrošina bērna aprūpi un uzraudzību; 4) vecāks ir devis piekrišanu bērna adopcijai; 5) konstatēta vecāka vardarbība pret bērnu vai ir pamatotas aizdomas par vardarbību pret bērnu.

Tādus pašus pamatus aizgādības tiesību pārtraukšanai paredz Civillikuma 203. pants.

No minētajām tiesību normām secināms, ka gadījumā, ja bāriņtiesa konstatē kaut vienu no likumā minētajiem pamatiem, tai jālemj par aizgādības tiesību pārtraukšanu, ņemot vērā vislabākās bērna intereses.

[11] Pieteicēja savā iesniegumā norādījusi uz otra vecāka emocionālu un fizisku vardarbību pret bērnu, turklāt uzsvērusi, ka /pers. B/ aizliedz meitai tikties ar pieteicēju.

Bāriņtiesa ir ierosinājusi administratīvo lietu un noskaidrojusi iesnieguma izvērtēšanai nepieciešamo informāciju, proti, bāriņtiesa pārsūdzēto lēmumu pieņēmusi, izvērtējot šādu informāciju.

[11.1] Strīdi starp vecākiem par meitas aprūpi un aizgādības tiesību jautājumi bāriņtiesā norit vairākus gadus. 2011. gada decembrī nolemts atņemt abiem vecākiem aprūpes tiesības un ierobežot tiesības noteikt /pers. C/ dzīvesvietu līdz bērna aprūpes tiesību atjaunošanai vecākiem. /pers. C/ ievietota audžuģimenē. 2012. gada augustā bērna aprūpes tiesības atjaunotas tēvam, bet mātei tās atjaunotas tikai 2013. gada maijā. Ar Rīgas apgabaltiesas 2014. gada 26. novembra spriedumu civillietā Nr. C303481/08 /pers. C/ dzīvesvieta noteikta pie /pers. B/.

[11.2] No Iekšlietu ministrijas Informācijas centra 2016. gada 5. janvāra izdrukām redzams, ka /pers. B/ nav kriminālī sodīts, bet ir veicis 2 administratīvos pārkāpumus, kuri nav saistīti ar bērna aprūpes pienākumu nepildīšanu (*lietas 29. lapa*).

[11.3] No 2016. gada 7. janvāra Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras izziņām redzams, ka /pers. B/ saņem ienākumus no algota darba, kā arī

/pers. B/ Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrā ir reģistrēts kā ģimenes valsts pabalsta saņēmējs (*lietas 34. – 35. lapa*).

[11.4] No 2016. gada 8. janvāra Rīgas Psihiatrijas un narkoloģijas centra izziņas redzams, ka ārstniecības iestādē datu par /pers. B/ nav *(lietas 36. lapa)*.

[11.5] 2016. gada 11. janvārī bāriņtiesas locekles sarunā ar /pers. A/ noskaidrots, ka /pers. A/ ieskatā bērnam tēva ģimenē ir slikti apstākļi, iespējams bērns tiek iebiedēts un pret viņu pieļauta emocionāla vardarbība. Tēvs fiziski iespaido bērnu, bērnam netiek nodrošināta pietiekama aprūpe, tostarp nauda, ēdiens, veselības aprūpe. Bērna uzvedība ir neirotiska. Tēvs liedz bērnam tikties ar māti *(lietas 37. lapa)*.

[11.6] 2016. gada 11. janvārī Rīgas pašvaldības policija sniegusi informācija, ka /pers. B/ nav aizturēts, saistībā ar viņu un uz viņa dzīvesvietu izsaukumi nav reģistrēti *(lietas 39. lapa)*.

[11.7] 2016. gada 14. janvāra /nosaukums/ pamatskolas vēstulē norādīts, ka /pers. C/ minētajā skolā mācās no 2013. gada. Klases kolektīvā /pers. C/ ir iejutusies, taču mīl uzspiest savus uzskatus, reizēm pakļaut klasesbiedrus, kā rezultātā rodas domstarpības. /pers. C/ ir aktīva, darbojas skolēnu pašpārvaldē, dzied korī, dejo līnijdejās, vada skolas pasākumus. 2016. gada I semestrī saņēmusi diplomu par labām un teicamām sekmēm, ir centīga. /pers. B/ regulāri interesējas par meitas skolas gaitām, apmeklē vecāku sapulces. Pieteicēja reizēm apmeklē vecāku sapulces, pievērš uzmanību meitas sekmēm, attiecībām ar klasesbiedriem. Materiāli /pers. C/ ir nodrošināta, /pers. B/ apmaksā skolas pusdienas, ekskursijas, dažādus izbraukumus (*lietas 42. lapa*).

[11.8] /pers. C/ 2016. gada 22. janvāra sarunā ar bāriņtiesas darbinieku pastāstīja, ka kopumā tēva ģimenē jūtas labi, bet nejūtas vienlīdzīga ar pārējiem ģimenes locekļiem. Tēvs meitai dod kabatas naudu un pērk apģērbu. Ģimenē bieži notiek strīdi par sadzīviskām lietām. Ar pieteicēju meitenei ir saspringtas attiecības. Meitene izjūt pastiprinātu un neadekvātu kontroli no mātes puses. /pers. C/ nevēlas dzīvot kopā ar pieteicēju, jo viņa daudz melo, mēdz zvanīt alkohola reibumā. Pieteicēja parasti aprunā un apsaukā tēvu, bet tēvs gan tā nekad nedara. Viņš pret māti izrāda lielāku cieņu. Tēvs parasti atbalsta /pers. C/, mudina, lai viņa piezvana pieteicējai. Vēlas dzīvot tikai un vienīgi pie tēva, neko nevēlas mainīt. Saprot, ka mamma dara visu, lai meita dzīvotu pie viņas, bet viņa to nevēlas *(lietas 44. – 45. lapa)*.

[11.9] /pers. B/ 2016. gada 22. janvāra sarunā ar bāriņtiesu norāda, ka fiziskas vardarbības ģimenē nav, meita ir nodrošināta ar visu nepieciešamo, tiek pienācīgi aprūpēta, meita pati nevēlas tikties ar māti *(lietas 46. lapa)*.

[11.10] 2016. gada 29. janvāra ģimenes ārsta izrakstā no /pers. C/ medicīniskās kartes norādīts, ka meitene kopš 2014. gada decembra tiek novērota un ārstējas pie reimatologa. Par /pers. C/ veselības aprūpi rūpējas /pers. B/, tiek apmeklēti speciālisti, veikti nozīmētie izmeklējumi un saņemta terapija (*lietas 47. lapa*).

[11.11] 2016. gada 11. februārī bāriņtiesa ir pārbaudījusi /pers. B/ dzīves apstākļus dzīvesvietā /adrese/, un konstatējusi, ka dzīvesvieta ir piemērota bērna aprūpei (*lietas 49. lapa*).

[11.12] 2016. gada 11. februārī pabeigts /pers. A/ un /pers. B/ riska novērtējums. Attiecībā uz /pers. B/ norādīts, ka nav augstu risku, zemi riski saistīti ar vecāku ilgstošām domstarpībām un ikdienas strīdiem *(lietas 53. lapa)*.

[11.13] 2016. gada 19. februāra psiholoģes /pers. G/ atzinumā par /pers. B/ psiholoģiskās izpētes rezultātiem norādīts, ka /pers. B/ pauž nogurumu un nomāktību par lietas izskatīšanu bāriņtiesā, to uztverot kā nesen atrisinātā strīda par meitas dzīvesvietu atjaunošanu no meitas mātes puses, kas, iespējams, ir veicinājis /pers. B/ pretestību izpētes situācijai. /pers. B/ atbilstoši spēj raksturot attiecības ģimenē, meitas raksturu, viņa audzināšanas un disciplinēšanas metodes, kas atbilst vispārpieņemtiem pozitīviem bērnu audzināšanas un disciplinēšanas principiem. Kopumā /pers. B/ personībā nav vērojama tendence uz impulsivitāti vai agresiju, viņš pauž izpratni par meitas vecumposma iezīmēm un to ietekmi uz savstarpējām attiecībām un meitas uzvedību (*lietas 50. lapa*).

[11.14] Bāriņtiesa izvērtējusi 2016. gada 19. februāra psiholoģes /pers. G/ atzinumu par /pers. C/ psiholoģiskās izpētes rezultātiem, kam tiesa ierobežojusi lietas dalībnieku pieeju *(lietas 64. lapa)*.

[11.15] 2016. gada 22. februāra Rīgas sociālā dienesta vēstulē norādīts, ka /pers. B/ ģimene dienestā reģistrēta kā brīvprātīgais klients darbā ar ģimenēm ar bērniem laika periodā no 2011. gada septembra līdz 2013. gada novembrim. Ģimenes lieta tika noslēgta, jo /pers. B/ saņēma nepieciešamos pakalpojumus un sadarbības laikā netika konstatēti bērnu tiesību pārkāpumi no tēva puses. 2016. gada 22. janvārī konsultācijā ar dienesta darbinieku, /pers. B/ ir noliedzis, ka būtu bijis fiziski, seksuāli vai emocionāli vardarbīgs pret meitu. Tēvs paskaidroja, ka nodrošina meitai labvēlīgus sadzīves apstākļus, izglītības iegūšanu un veselības aprūpi. /pers. C/ ir labas sekmes skolā, apmeklē veselības aprūpi un izglītības iegūšanu. Dienesta sociālie darbinieki turpinās psihosociālo darbu ar /pers. C/ ģimeni (*lietas 51. lapa*).

[11.16] 2016. gada 24. februārī notika bāriņtiesas sēde. Sēdes laikā /pers. B/ norādīja, ka fiziska vardarbība ģimenē nav un nekad nav bijusi. Ģimenē reizēm notiek sadzīviski strīdi kā jebkurā ģimenē, bet tā nav uzskatāma par regulāru emocionālo vardarbību ģimenē. Meitas ikdienas aizgādību nodrošina /pers. B/, savstarpējās attiecības ir labas, ģimenē /pers. C/ tiek audzināta samērā stingri, meitai tiek dota kabatas nauda 1 eiro dienā, kā arī par labām sekmēm tiek dota papildu nauda. /pers. C/ prot diezgan patstāvīgi par sevi parūpēties, spēj uzsildīt ēdienu mājās, uzsmērēt sviestmaizes. /pers. B/ noliedz, ka viņš aizliegtu meitai tikties ar pieteicēju. Tikšanās reizēs meitai ir jāpiespiež sevi kontaktēties ar pieteicēju. Norāda, ka ir interesējies Rīgas Sociālajā dienestā par kursiem un nodarbībām, kas viņam palīdzētu izprast pusaudžu vajadzības un vecumposma īpatnības.

[12] Atbilstoši tiesiskajam regulējumam un stabilai judikatūrai aizgādības tiesību pārtraukšana vecākiem ir radikāls veids, kā nodrošināt bērna tiesību aizsardzību, tādēļ bērna interesēs faktiskie un tiesiskie apstākļi izvērtējami rūpīgi un kopsakarā. Proti, tiesa vēlas uzsvērt, ka pat gadījumos, kad ir konstatēti bērnam nelabvēlīgi apstākļi ģimenē, ir ļoti rūpīgi jāapsver, vai nav iespējams novērst nelabvēlīgos apstākļus, bērnam paliekot ģimenē.

Konkrētajā lietā tiesai ir acīmredzams, ka bāriņtiesa ir ieguvusi pietiekami daudz informācijas, lai izskatītu pieteicējas iesniegumu, ir to ļoti rūpīgi izvērtējusi. Bāriņtiesa nav konstatējusi nekādus /pers. C/ nelabvēlīgus apstākļus, bērnam atrodoties tēva aprūpē. /pers. B/ pienācīgi aprūpē meitu, rūpējas par bērna audzināšanu, veselību, izglītību, bāriņtiesa konstatējusi piemērotus dzīves apstākļus un labvēlīgu sociālo vidi. /pers. C/ tēva aprūpē jūtas droši, un vēlas arī turpmāk dzīvot pie tēva. Tēvs izprot meitas vajadzības, veicina bērna attīstību. Tēva ģimenē meitai nodrošināta pilnvērtīga fiziskā un intelektuālā attīstībā, dažādi izklaidējoši pasākumi.

Tiesa pilnībā piekrīt bāriņtiesas secinājumiem, ka nav pamata bažām, ka /pers. B/ nenodrošina meitas aprūpi, gluži pretēji, lietā noskaidrotā informācija liecina par pretējo, /pers. B/ ļoti labi nodrošina bērnu aprūpi atbilstoši bērnu vislabākajām interesēm. Turklāt vienisprātis ir gan psihologs, gan Rīgas Sociālais dienests, gan ģimenes ārsts, gan izglītības iestāde, gan bāriņtiesas darbinieki, gan arī bērna sevišķais aizbildnis izskatāmajā lietā.

Tiesa konstatē, ka /pers. B/ rūpējas par /pers. C/, pērk apģērbu un dod kabatas naudu, turklāt, kā pats norādījis, arī interesējies Rīgas Sociālajā dienestā par kursiem un nodarbībām, kas viņam palīdzētu izprast pusaudžu vajadzības un vecumposma īpatnības, kas liecina par tēva vēlmi risināt ģimenē radušās problēmas.

[13] Lietā ir ļoti būtiski noskaidrot un ņemt vērā bērna viedokli. Ja bērns vēl ir mazs, tad tā viedoklis tiek noskaidrots ar sevišķā aizbildņa starpniecību, taču, ja bērna vecums ir pietiekami liels, lai tas varētu pienācīgi saprast, ko nozīmē bērna interesēm atbilstoša vecāka aizgādība par bērnu, un bērns var izteikt adekvātu viedokli par to, vai vecāks pienācīgi rūpējas par bērnu, bērna viedoklim piešķirama īpaša nozīme lietas izskatīšanā.

No tās informācijas, ko bāriņtiesa noskaidrojusi sarunās ar /pers. C/ un no tās informācijas, ko tiesai atklājis psihologs un /pers. C/ sevišķā aizbildne pēc satikšanās ar bērnu, tiesai nav šaubu, ka meitene 13 gadu vecumā pietiekami labi saprot, ko nozīmē pienācīga bērna aprūpe, un bērns nenorāda ne uz kādiem apstākļiem, kas varētu būt pamats aizgādības tiesību atņemšanai tēvam, t.i., no bērna sniegtās informācijas neapstiprinās, ka tēvs par meitu nerūpējas un izturas vardarbīgi.

[14] Pieteicējas argumentu par to, ka tēvs aizliedz meitai tikties ar pieteicēju, tiesa uzskata par nepamatotu.

No lietas materiāliem redzams, ka meita pati nevēlas apciemot pieteicēju, tieši otrādi, tēvs mudina meitu tikties ar māti. Proti, /pers. C/ 2016. gada 22. janvāra sarunā ar bāriņtiesas darbinieku norādījusi, ka pieteicēja parasti aprunā un apsaukā tēvu, bet tēvs gan tā nekad nedara. Viņš pret māti izrāda lielāku cieņu. Tēvs parasti mudina meitu, lai viņa piezvana pieteicējai. Arī sevišķās aizbildnes rakstveida paskaidrojumos norādīts, ka /pers. C/ pati nevēlas braukt ciemos pie pieteicējas, savukārt tēvs viņai atgādina piezvanīt mātei.

Tiesa secina, ka pieteicēja pati veicina spriedzi starp viņu un /pers. C/, jo apzināti slikti izsakās par /pers. B/, savukārt lietā esošie pierādījumi apliecina, ka meitene ir pieķērusies tēvam, ar viņu kopā jūtas droši.

[15] Ņemot vērā sprieduma [12], [13] un [14] punktos norādīto, tiesa atzīst, ka bāriņtiesa pareizi novērtējusi lietā noskaidrotos apstākļus un nav konstatējusi Civillikumā un Bērnu tiesību aizsardzības likumā noteiktos pamatu bērna aizgādības tiesību pārtraukšanai /pers. B/.

Uzsverams, ka pieteicēja pieteikumā nav norādījusi nevienu argumentu par pārsūdzēto lēmumu pēc būtības, proti, nav izteikusi nevienu iebildumu attiecībā uz bāriņtiesas secinājumiem par aizgādības tiesību pārtraukšanas pamatu neesību.

Tiesa piekrīt bāriņtiesas viedoklim, ka no pieteikumā norādītā nevar saprast nedz pieteicējas argumentus pret pārsūdzēto lēmumu, nedz pieteicējas viedokļa pamatojumu, jo pieteikumā nav norādīts, kā izpaužas pārsūdzētā lēmuma nepareizība.

[16] Tiesa pievienojas bāriņtiesas paustajam viedoklim, ka meitas attieksmi pret tēvu un māti ietekmē vairāki apstākļi – abu vecāku savstarpējās attiecības, ilgstošas tiesvedības, speciālistu iesaistīšana, pašu vecāku uzvedības modelis un personiskās rakstura iezīmes. Konkrētajā gadījumā ir pamats uzskatīt, ka konfliktējošās attiecības vecāku starpā ietekmē bērna psihoemocionālo stāvokli.

Arī tiesa uzsver, ka vecāku savstarpējās nesaskaņas un strīdi nav risināmi tādā veidā, ka vienam no vecākiem tiek pārtrauktas bērna aizgādības tiesības.

[17] Vienlaikus pieteicēja lūgusi atlīdzināt morālo kaitējumu 400 000 *euro*.

Administratīvā procesa likuma 92. pants paredz, ka ikviens ir tiesīgs prasīt atbilstīgu atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem vai personīgo kaitējumu, arī morālo kaitējumu, kas viņam nodarīts ar administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību.

Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 4. panta pirmā daļa noteic, ka iestāde zaudējumu var nodarīt ar darbību, izdodot prettiesisku administratīvo aktu vai veicot prettiesisku faktisko rīcību, vai arī ar bezdarbību, ja iestādei bija pienākums rīkoties, bet tā prettiesiski nav rīkojusies. Saskaņā ar minētā likuma 9. pantu morālais kaitējums šā likuma izpratnē ir personiskais kaitējums, kas izpaužas kā fiziskās personas ciešanas, kuras tai izraisījis būtisks šīs personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu prettiesisks aizskārums.

No minētā tiesiskā regulējuma secināms, ka personai ir tiesības uz morālā kaitējuma atlīdzinājumu tikai tad, ja tas nodarīts ar iestādes prettiesisku administratīvo aktu vai faktisko rīcību.

Tā kā tiesa pārsūdzētā lēmuma prettiesiskumu nav konstatējusi, atzīstams, ka nav pamata morālā kaitējuma atlīdzināšanai, un pieteikumā ietvertais prasījums šajā daļā ir nepamatots un noraidāms.

[18] Ņemot vērā visus tiesas noskaidrotos tiesiskos un faktiskos apstākļus un izdarītos secinājumus, tiesa atzīst, ka pārsūdzētais lēmums ir tiesisks un pamatots, līdz ar to nav pamata uzlikt pienākumu Rīgas bāriņtiesai pārskatīt pieteicējas iesniegumu, bet pieteikums nepamatots un noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246. – 251. pantu un 289. – 291. pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt /pers. A/ pieteikumu par Rīgas bāriņtiesas 2016. gada 24. februāra lēmuma Nr. 1-6/382 atzīšanu par prettiesisku un pienākuma uzlikšanu Rīgas bāriņtiesai atlīdzināt pieteicējai morālo kaitējumu 400 000 *euro*.

Spriedumu var pārsūdzēt apelācijas kārtībā Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvajā rajona tiesā.

Tiesnese I. Putra